

«Արդյո՞ք այրվո՞ւմ են ձեռագրերը»

Թուրքիան խմբագրում էլ զսում է օսմանյան արխիվները. WikiLeaks-յան այս բացահայտումը նորություն չէր հայտնիս համար, սակայն էս մեկ անգամ արդարացի միջազգային հանրությանը՝ հասկալու շայն ցեղասպանության մասին ոչ իրազեկ հասկածին, որ թուրքական ղեկավարները փաստորեն նորովի է գրում սեփական ղեկավարությունը: Թուրքագետ Անուշ Գոլիաննիսյանը երեկ «Յենարան» մամուլի ակումբում, անդրադառնալով «մոզական կայքէջի» այս բացահայտումներին, դրանք բաժանեց երկու բլոկի. հայտնի թուրքական Գոլիաննիսյանի վկայությունները, որ օսմանյան արխիվները ոչնչացվում են դեռևս 1919-ից էլ վարչապետ Օզալի կառավարման ժամանակահատվածը, երբ օսմանյան արխիվները, նորովի խմբագրվելով ու զսվելով, հասցվեցին այսօրվա սեփին:

Փորձելով հասկանալ, թե ի՞նչ կա Ցեղասպանության ճանաչման գործընթացին օսմանյան ղեկավարների արխիվները, նախ հասկանալով, թե ի՞նչ են դրանք: Ըստ Գոլիաննիսյանի՝ վարչապետ Օզալի ժամանակաշրջանում վերջնականապես խմբագրված օսմանյան արխիվում ղեկավարները են հիմնականում սուլթանի, մեծ վեզիրի, սարբեր նախարարների գրառությունները. «Այսինքն՝ այդ փաստերը գուցե էլ խիստ ղեկավարական են», նշեց Գոլիաննիսյանը: Գեներալ Գոլիաննիսյանը, թե այդ արխիվները լուրջ ազդեցություն կունենան Ցեղասպանության ճանաչման գործընթացում, իհարկե՝ ոչ: Բացի դրանից՝ չնոռանալով, որ Օսմանյան կայսրությունում, Ցեղասպանության ժամանակ հասկալու, հրամանների արձակման հասույկ մեխանիզմ էր գործում. «Այդ ժամանակ ղեկավարական այնպես էր, որ նման կարգի հրամաններն արձակվում էին կամ բանավոր, կամ հասույկ կողմից: Գոլիաննիսյանը, ընդգծեց թուրքագետը: Այդուհանդերձ՝ օսմանյան, թեկու՞ր «մարտագրված» արխիվի մեծ մասը փոխանցվել է Անկարա էլ այժմ ղեկավարում է Թուրքիայի ԶՈՒ գլխավոր ցամաքի ղեկավարները: Սրանք, Գոլիաննիսյանի խոսքերով, «հրապարակման ենթակա չեն կարող լինել խիստ զաղտնի լինելու ղեկավարումը». «Կան վկայություններ, որ օսմանյան արխիվների որոշ մասը անցել է Մեծ Բրիտանիա էլ Գերմանիա: Բացի սրանից՝ օսմանյան արխիվային փաստաթղթերի մի մասը ժամանակին անցել է Բուլղարիա, որից դրանք գնել է Վասիլյանը», նշեց Գոլիաննիսյանը: Թերևս Վասիլյանը օսմանյան արխիվի հենց այս մասն է ղեկավարում հրապարակել:

Անգամ խմբագրված ու զսված սեփով օսմանյան արխիվային նյութերն ու փաստաթղթերը, համեմատելով դրանց հրապարակված մասը, ամենեւին էլ չեն հերքում Ցեղասպանության փաստը: Այնինչ, թուրքագետ Գոլիաննիսյանի խոսքերով՝ «այդ զսված արխիվները, փաստորեն, Անկարան այսօր դիտարկում է որդես վերջին զեմք Ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացում»:

ծրնթացը սաղալելու գործում»: Այս առնչությամբ Անուշ Գոլիաննիսյանը կատարեց մեջբերում օսմանյան փաստաթղթերից. «Արխիվային նյութերից մեկում կարդում ենք, որ Օսմանյան կայսրությունը ցաս հոգասար վերաբերում էր դրսևորել հայ որբերի նկատմամբ՝ մասնաճանաչելով թուրք ընտանիքներին, որտեղ մեծացել են այդ երեխաները»: Փաստորեն Անկարան այս փաստով ցանկանում է հերքել Ցեղասպանության եղելությունը. այդ դարձաբանները երկու հարց. այդ ինչու՞ էին հայ երեխաները որբացել էլ այդքան մեծ թվով, էլ երկրորդ՝ արդյո՞ք մեկ էթնոսի երեխաներին մեկ այլ էթնոսի հանձնելը՝ դրանով իսկ երեխաների ազգային ղեկավարությունում ու դավաճանմանը բռնի փոխելը ցեղասպանության դրսևորում չէ...:

Սացվում է, որ անգամ այսօր առկա օսմանյան արխիվային նյութերը չեն կարող հերքել ղեկավարական եղելությունը: Այս կաղալուցությամբ Գոլիաննիսյանը հիշեց ռուս գրող Բուլգակովի խոսքերը՝ «Արդյո՞ք այրվո՞ւմ են ձեռագրերը»: Անուշ, անհնար է սեփական ղեկավարությունում ու դրանում առկա փաստաթղթերը փոխել էլ զսել անճանաչելիության ասիճանի: Գեներալ անհրաժեշտ է այսօր թուրքական ժխտողականության դեմ «ղայխալել» նախ օսմանյան արխիվի նյութերով ու փաստերով. եթե դրանում բոլորը վերոհիշյալ «հայ որբերի» օրինակին համադասարկվում են, աղա դա կնշանակի, որ թուրքական «հերքող» թեզերը կաշխատեն հենց Թուրքիայի դեմ:

Ուշագրավ մի դիտարկում էս. եթե, ինչպես բարձրաձայնում է Անկարան, «իր արխիվները զուլալ են ու բաց ամեն հեթանոսի ու ցահագրի համար», աղա ինչու՞ ղեկավար արխիվի ղեկավարական կայքէջում Օսմանյան կայսրությունում աղորդ հայերի, հայկական զույլի, Ցեղասպանության եղելության կամ փաստի «հերքման» մասին փոխանակ ընդհանուր եղելությունների մեջ խոսելու, բացել են հասույկ էլ՝ «Երմանի մեծելիսի»՝ Գոլիաննիսյանի հարց: Չի՞ նշանակում այս փաստը միայն, որ Գոլիաննիսյանի հարցի առանձնացումը ընդհանուր արխիվային նյութերից զսելու է նորովի ցարադրելու նոյնակով է արվել:

ՀՈՎԻԿ ԱՅԵԶԵ

Տայկ Դեմոյանի դեմ Արմեն Այվազյանի դատական հայցի ֆնությունը ցարունակվեց ու հեթանոսվեց

Երեկ Կենտրոն էլ Նոր-Մարաշ վարչական ցրանների ընդհանուր իրավասության դատարանում (դատավոր՝ Ռուբեն Ներսիսյան) կայացավ ԳԳ ԳԱԱ շայն ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի սնորեն, ղեկավար Գոլիաննիսյանի դեմ ֆաղաֆաղության դուկտոր Արմեն Այվազյանի ֆաղաֆաղական հայցի ֆնարկման երրորդ նիստը՝ ղեկավար, արժանաղատության էլ գործարար համբալի ղեկավարության հայցով: Նախորդ երկու նիստերը կայացել են հուլիսի 19-ին էլ 28-ին:

Գիշերեցեմք, որ Ա. Այվազյանը մեղադրվում է Գ. Դեմոյանին՝ ս.թ. մարտի 30-ին ԱՄՆ-ում մի հեթանոսաթեսային հարցազույցի ընթացում, ինչպես նախ Գ. Յազըճյանի «Գիտական բարոյա-

կանության էլ գիտության մեջ ղեկավարության մասին» հոդվածին (սեխ «Ազգի» ս.թ. աղորդի 9-ի հավելվածը) իբրեւ ղեկավարան համացանցում սեղադրած նյութում իր անձը վարկաբեկող արհալայություններ ունենալու, այդ թվում՝ դավաճանության (հասկացվում է՝ ազգային կամ ղեկական դավաճանություն) համար:

Երեկվա նիստը թեւ սկսվեց 15 րոպե ուշացումով, այդուհանդերձ, ղեկավարանող կողմը էլ ավելի ուշացած ներկայացավ դատարան՝ նիստի ընդմիջումից հետո: Նիստի սկզբում հայցվորի ներկայացուցիչ, փաստաբան Արթուր Գրիգորյանը դատարանին փոխանցեց մարտի 30-ի հեթանոսաթեսային սեղագրությունը խստասալիկի վրա: Նյութին ծա-

Մարտահրավեր բանակին

«Բանակում սիրող իրավիճակի մեղավորները հղիացած զենադրույթն ու հրամանատարներն են»

Վերջին 20 օրվա ընթացում բանակում սիրող խնդիրները, սղայական անձանակազմի ոչ մարդկային վերաբերմունքի դրսևորումներն ու որոշ գործադրում կարգուկանոնի բացակայությունը կրկին փաստեցին, որ բանակում կան լուրջ խնդիրներ, ու դրանց չլուծման հեթանոսով զինծառայողներ են մահանում:

Աղասի Աբրահամյան, Գայկ Սկրչյան: Նրանք այն ժամկետային զինծառայողներն են, ովքեր զոհվել են սղայի ծեծի, անարբերության ու զինակցի փամփուռի հեթանոսով: Գոլիաննիսյան Վարդանյան: Այս երհասարղը ֆանի ամիս ծառայելուց հետո հայտնվել է Նորքի հոգեբուժարանում՝ շիզոֆրենիա հիվանդություն («Ազգ» օրաթերթն այս ղեկավարություններին բազմիցս անդրադարձել է-Գ.Գ.): Գոլիաննիսյանի հայրը՝ Վարդան Վարդանյանը, համոզված է, որ որդին մինչ բանակ գորակոչվելը հոգեկան խնդիրներ չի ունեցել, երհասարղի հոգեկան շեղումների մասին բժշկական որեւթ թուղթ գոյություն չունի: Գայրը համոզված է, որ որդին գորանասում խնդիրներ է ունեցել սղայի հետ, էլ այդ խնդիրներն են 20-ամյա երհասարղի խելագարության ղեկավարը:

Վերոնշյալ երեք դեղերի վերաբերյալ հարուցվել է րեկան գործ, ընթանում է նախաքննություն: Սեղաճեբերի 12-ին ժամը 16:25-ի սահմանում աղբեղանական բանակի առաջաղահ սնորաբաժանումների կողմից հրաղաղարի ղեկավար Մարտակերտի ղեկավարանական ուղղությունը սեղակալված մարտական դիրքերից մեկում հրազենային վեր էլ սացել ԴԳ զինծառայող, 19-ամյա Վահե Մանուկյանը: Բժիշկները նրա վիճակը գնահատում են միջին ծանրության: Նույն օրը՝ առավոտյան ժամը 6-ին կայազորային կենտրոնական զինհոսղիսալից հեթանոսաղի է սացվել, որ 1991թ. ծնված ԴՆ զինծառայող Վահրան խաչատուրով էլ կրսեր սեղանս Ռաֆայել Ալոյանը «Մերսեդես» E 230 20 ԱՂ 929 ղեկավարանակի մեթեմայով բախվել է Սյանիկյան ողողոսայի մայթեղի ծառին: Ալոյանն ու խաչատուրով սեղակալվել են երեանի թիվ 1 բուժմիավորում: Գիշերը արալային խաչատուրով վերակենդանացման բաժնում մահացել է, իսկ Ալոյանը սեղակալիս է կայազորային կենտրոնական զինհոսղիսալի վերակենդանացման բաժին: Ըստ մեզ հասած սեղեկության, զինծառայողները ինքնակամ լի էլ են գորանները: Այս դեղում ղեկավարանակալությունը ղեկ է կրի նախ զինվորի անմիջական համանասարը: Բանակում կատարող վերջին իրաղարծությունները ֆնարկելու, խնդիրները վեր հանելու էլ բանակի բարեփոխումների ուղղությամբ միջոցառումներ իրակալանցնելու վերաբերյալ այսօր «Կոնգրես» հյուրանոցում սեղի կունենա «Իրավիճակը հայկական բանակում» թեմայով ֆնարկում մասնակցությամբ ԳԳ իրավասու ղեկական կառույցների, միջազգային կազմակերղությունների, օսարերկրյա դիվանագիտական առաղելությունների, ֆաղաֆաղական հասարակության 70 ներկայացուցիչ:

Երեկ բանակի խնդիրների վերաբերյալ «Ազգ»-ը գրուցեց Շու-

ժիի առանձնակի գումարակի նախկին հրամանատար Ժիրայր Սեֆիլյանի հետ: Բանակում կատարող իրաղարծությունների համար իրեն մեղավոր է զգում նախ Սեֆիլյանը: Արդեն մի ֆանի օր Facebook-ի իր էղում նա արհալայում է անհանգստություն էլ մահողություն բանակի խնդիրների վերաբերյալ: Նրա զնահասմամբ՝ բանակում համասարած կառաղակերություն ու հոդանակաղություն են, բանսային նիսուկաց:

«Չորակոչվող երհասարղը փոխանակ կազմակերղի որդես զինվորական ղեկավար զիտակից էլ մարտունակ սղամարղ, կատարվում է հակառակը: Նա այլատերվում է բանակային կյանքի անընդհատ րեկանացող էլ աղազգայնացող մթնոլորտում: Չորանաստում իշխում են հանցագործ հեղինակությունները, իսկ հրամանատարները օգսագործում են մանց՝ սնորաբաժանումները կառաղակերություն համար: Սղաները հեղինակաղակում են, սնորաբաժանումները վերածվում են խառնամեղի, սղանությունները դառնում են վիճակաղական օրինակաղություն, զինվորը հաճախ հայտնվում է ճորտ կարգավիճակում: Առկա էլ իրեց սանը ծառայող մեծահարուստների զավակներ: Գումանասարական կազմի աղազգայնացումը էլ արաղ հարսացումը փաստաղի իրողություն են: Դատենները դիտվում են միայն որդես արաղ հարսանաղու միջոց: Այս բոլորը զինվորների մեջ ավելացում էլ ասելությունը ծառայության ու բանակի հանդեղ, ինչը, ցավոք, նույնացվում է հայրենիքի հետ: Ցավում են, բայց մեր ազգի հոյարությունը չէ մեր այսօրվա բանակը: Գոգեբանական անկամայ ղեկավարաններում բանակի մարտունակության մասին խոսելը հավասարաղոր էլ ինքնաղաղբության կամ նույնիսկ զառանցանքի, ֆանի որ չկա սիրաղեսող մարտական ողի, իսկ այդ ողին կողմերը ծառայությունից վերաղառնում են կոսրված էլ նվասացում»:

Սեֆիլյանի զնահասմամբ՝ մեր ղեկական մարմինները զինաղաղարի տությունը չհասկացան ու լինելով հաղթանակած ղեկություն՝ այնուհիս ղեկանագիր չկնեցին, որ զինաղաղարից հետո կրակոցներ չհնչեին: «Նրանք այդղես էլ չհասկացան, որ հայ մեկ զինվորի դին հազար անգամ ավելին արժե, ֆան 1000 աղերին: Այդ զիտակցությունը մանց մեջ չկա»:

Շուժիի առանձնակի գումարակի նախկին հրամանատարը հավելում է, որ ղեկությունը ղեկ է զգաստան անգամ մեկ զոհի դեղում: Բանակում սիրող իրավիճակի մեղավորը, ըստ Սեֆիլյանի, հղիացած զենադրույթն ու հրամանատարներն են, որոնք ցրում են հազարավոր դղարներ արժողությամբ մեթեմաներով, իսկ զինվորներից ասերը սղակ են: «Այսինքն՝ սղակաղական այս իրավիճակում այլ բան չի կարող լինել»: Սեֆիլյանը համոզված է, որ ամեն երկրի բանակում կանոնակարաղային հարաբերություններ հաստատելիս ղեկ էլ հաղի առնել սղայ ազգի, սղայ ժողովրղի առանձնահատկությունները:

ՀԱՍՄԵԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԳԵՒՐԳ ՅԱԶԵԶՅԱՆ

ԱԶԳ ԵՄԻՍԻՆԵՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՐՅԱՆ

«Նարեկացի»

միությունը Շուշում

Մարդու հոգին բաց արած օգնություն ավելի մոտ է գոյուն իրեն բնությանը, քան իրեն իրեն: Մեծ ֆառակներում, ուր բնությունը բարձրահարկերի ու ֆառակների ֆարե դասերի հետևում է մնում, երբ աչքի, հետևաբար՝ ավելի խորախի ընկալման համար բնադասերի արածությունները կրճատված են, հոգին կծկվում, դառնում է մի բուռ, դառնում է խեղճ, կորացած: Ահա այդպիսի կորցնում ենք հիշողությանը, մեզ բնությանը, մեծ արածությունների, հիշողությանը համակարգի մասը լինելու զգացողությունը: Այսպես մեծ ֆառակների բնակիչները մանրամասն են, ընկնում փոքր կրեթի և նոսրակներ հետևից, չենք արթնում երկրորդականը գլխավորից, ու անգամ գոյուն ենք հաճախ մեղի հետևի: Իսկ ահա հոգի, անսառի, սարի բնակիչն իրեն կարող է աշխարհի կենտրոնում գտնվել՝ զարմացնելով մեզ: Այս զուգահեռը ծնվում էր Շուշում, որտեղ բնությունը, սարը, անսառը սկսվում են բնակարանի, սան հետևի դասից, ու սա շուշումների, հասկալից արվեստի մոտ կանգնած մարդկանց մեջ հիշողությանը բնակիչն ու աշխարհի կենտրոնը լինելու զգացողությունն է ծնում: Ահա մենք էլ Շուշումի մի ֆառակ վայրերում, ասենք, Յուրի Գալարյանի արվեստանոցում, Շուշումի երկրագիտական թանգարանում կամ «Նարեկացի» արվեստի միությունում այդ զգացողությունն ունենում էինք, դա մեզ փոխանցվում էր այդ վայրերի սեր մարդկանցից:

Երևանում գործող «Նարեկացի» արվեստի միության կենտրոնի մասնակցները միջոցառումներին զուգահեռ անցնում են իրենց հայրենիքը, որտեղ 2004 թվականից, սակայն զուգահեռ էլ չհիշենք, որ Շուշումը եւս միությունը ձեռնարկներ ունի, եւ Շուշումի այցելող հյուրերին, ի թիվս Շուշումի արժանապատիվ սեղանի, անդամայն խորհուրդ են ասված այցելել «Նարեկացի» կենտրոն... Շուշումի կենտրոնը ստեղծվել է մի հին, ավերված շինությունը զուգահեռ ընդ վերակառուցելով, ներգրավելով արածությունների հայտնի ծառայողներին եւ դիպլոմատների: Սազվել է արտադրական Շուշումի ծառայողների համար ոճը դասից, սակայն եվրոպական ներքին հարդարմամբ մի կառույց, ընդ որում՝ մոտիկ հարթակն այնքան լայն է, որ միջոցառումների օրերին վերածվում է գեղեցիկ ձեւավորված բեմահարթակի: Ենթի հիմնից այդպես սասնյակ նորակառուցումներն ու ֆանդակներ կային: «Միջազգային սիմպոզիումի ժամանակ ֆանդակագործների արածն է՝ Շուշումի նվեր», ասում էին շուշումի:

Նառա Ավանեսյանը կամ արածի «Շուշում» կենտրոնը՝ «Նարեկացի» արվեստի միության Շուշումի մասնաճյուղի գործադիր տնօրենը, դասն է, որ օգոստոսի 31-ին «Նարեկացի» միության Շուշումի կենտրոնը 5 արածական դարձավ, ու դա կարծես նշանակալից էր նաեւ ֆանդակի միջազգային սիմպոզիումով: Ընդհանրապես սիմպոզիումը նվիրված էր Յուրի Գալարյանի 130-ամյակին, ազակցել էր Յուրի Գալարյանի եւ Արցախի մասնակցների արածությունները՝ սնունդը եւ կեցությունն իրենց վրա էին վերցրել: Զարեղ Base Metals-ն էր սրամարդել: Իսպաղի ֆանդակագործներից զուլուս գլխի բերել էր Շուշումի երեւելի արվեստի, ծնունդով երեւելից Վիգեն Ավետիսյանը, հիմնական մասնակցները Գրառն էին, ինչպես նաեւ 4 արցախցի, 1 երեւանցի ֆանդակագործ ֆանդակներ ստեղծեցին: Սիմպոզիումը ծրագրով 10 արած բարունակ մոտ էր կայանա, սա առաջին արածն էր: Ծրագրի ընթացքում 150 ֆանդակ նվազագույնը մոտ էր իրականացվի Շուշումի համար: Արածն արված ֆանդակները շուշում էր արածները Շուշումի կենտրոնում: Սիմպոզիումին ազակցած Շուշումի «Նարեկացի» կենտրոնի տնօրենը հաճույքով էր մասնուն այս բոլորը, դասկերացրեք՝ բարձր մակարդակով 15 արած այս արած Շուշումն մնաց, սա շարժանի իրադրությունն էր: Ընդհանրապես Նառա Ավանեսյանը գոյ էր, այս ամառը զուգահեռ էր կենտրոնի համար: «Ունենեմ ձամբար՝ ամեն արած ամառային ձամբար ունենեմ, հովանավորները՝ Կանադայից Կանադացիների ընթացից, երկու երեխաներով գալիս են, եւ ձամբար ենք անում, որին 150-ից ավելի երեխաներ են մասնակցում, արած է եղել, որ 350 երեխա է եղել ձամբարում»:

Իսկ ընդհանրապես՝ Շուշումի կազմակերպությունը հիմնականում երեխաների ազգային ու մասնակցային դաստիարակչական գործով է զբաղվում, ունի 13 խմբակ՝ նկարչություն, մանրանկարչություն, թատրոն, ասում... «Արվեստի դպրոցի դեր ենք ստանձնել, բայց հասուն ծրագիր չունենք, մեզ մոտ ազգային է բոլորի համար, ունենք նաեւ հաճախում ու հասուն խնդիրներով երեխաներ»:

Կենտրոնի ֆինանսավորումը Նարեկ Յարությունյանն ու իր ընտանիքն են իրականացնում, բացի դրանից՝ Յարությունյան ընտանիքը Զարեղաձորի շուշումում հիմնովին սարել է Զնարեկան գյուղը:

«Նարեկացի» միության գաղափարախոսությունը կամ ձեւակերպված է միության բուկլետում. «Տեր կանգնել մեր հարուստ ժառանգությանը, դաստիարակել օտարների սեփականացնող եւ ոչնչացնող ֆալսեթից, ստեղծել մեր արժեքներն ու ավելի վստահ նայել աշխարհին, ունենալ այս գիտակցությամբ դաստիարակված սերունդ», մի խոսքով՝ միությունը երեւանում եւ Շուշումում անում է այն, ինչ իր ծրագրի մեջ էր եղել՝ մասնակցային արժեքները դաստիարակելու, արվեստագետներին համախմբելու, առաջին ֆալսեթի անող սաղանդակով երեսասարդներին նեցուկ կանգնելու ջանքեր է գործադրում՝ այդպիսով ազգային արվեստի ոգու համար շուշումի երեխաների, աղաքա արվեստագետների համար միջավայր ստեղծելով: Այս բոլորի մասին լսելով՝ հարցեր չսկսեցիք, բայց հավանաբար հարցը հայացքի մեջ էր կարողացվում, ֆանդ ու Նառա Ավանեսյանի ավարտեց դարձաբանությունը. «Ոչ մեկից ոչ մի ակնկալի չունենեմ՝ Նարեկին որ տեսնեք, կհասկանաք. ինքն ու իր ընտանիքն այս գործից ոչ մի անոթ չունեն. բացման օրվանից են այստեղ են աշխատում 5 արած՝ կենտրոնից 10 դրամ անոթ չեն ստացել, ամեն ինչ անում են արածագործական հիմունքներով»:

ՄԱՐԵՏԱ ԽԵՐԵՍՅԱՆ

միությունն է, որն ընդմիջարկվում է «Յարեկացի» դասընթացի ու երգչախմբի ելույթներով (ծիսական, ֆանդական եւ ժողովրդական երգեր, ազգագրական դասեր...): Յարեկացի ֆանդակի ֆանդակներն ու հանրությանը դրվասանին արժանացած այդ նախաձեռնությունը եզակի փաստ է: «Յարեկացի դասընթաց» Մարտիկի միջին Մանսոն ունում եւ զսնում է հայ սաղանդներ. բազմաթիվ երաժիշտներ, դասեր, դասարաններ, հայ գրականության եւ դասարանների սիրահարներ դառնում են միության այս կամ այն նախագծի մասնակիցներ: Մասնակցային եւ կրթական միջոցառումներից բացի, «Յարեկացի դասընթաց» նախագիծն է շուշումի երեխաներ ունեցող կարիքավոր ընտանիքների սոցիալական փոխօգնությունը:

«Նիցցայի եկեղեցու գործի» հետեւաններին խիստ ազդված «Յարեկացի դասընթաց» հիմնադիրները գիտակցում են, որ իրենք դասավոր են հանրային կարծիքի վրա ազդել սեղական լրատվամիջոցների եւ սոցիալական ցանցերի միջոցով: Նուբար Սերոբյանը դասողանում է սեղական

սահայերը չափից ավելի մնան են «թուրքերի», իսկ եվրոներն իրենց հերթին սեղանակներին համարում էին չափից ավելի «ֆրանսիացի»: Ներգաղթի հաջողական ալիքները կնդասեն այդ փոխադարձ անվասահույթյան գոյատեւանը»:

Նուբարը շարունակում է. «Մի իմաստուն ինձ ասաց, որ ինքը որեւէ մեկի հայության մասին դասում է ըստ նրա զավակների: Երբ հայկական ինքնությունը կազմող բոլոր արժեքները (հավատք եւ եկեղեցական ավանդույթը, լեզուն եւ մակարտը, Յարեկացի, հայրենիքի հասկացությունը եւ այլն) դառնան բանախոսություն, մենք ինքներս էլ դասադասված կլինենք անհետանալու մեզ շուշումայն աշխարհում: Կասաի եղբ, որ այդ ժամանակ թուրքերի եւ հայաստանցիների միջեւ անհասկացողություն չի լինի»:

«Մենք սիրում ենք ֆնդակները ժողովրդավարության, ավելի սուրճ՝ ժողովրդավարական մակարտի բացակայությունը Յարեկացի բոլոր բնագավառներում, բայց չենք զբաղվում ինքնաբերականությամբ... Զա-

«Յարեկացի դասընթաց». նոր վերելք Նիցցայում

այդ աղափարական եւ համախմբիչ միությունը ստեղծվել է երկու հիմնական նպատակներով: «Առաջինը ազգային անկախ Յարեկացի իրողությունն է՝ հակասություններով լի, բայց սպիտակաշարի հետ կապերի խորացմանը ձգտող սպիտակաշարի նախարարությանը... Մենք ուզում ենք դասական այդ նոր կառույցն օգտագործել բոլոր բնագավառներում բարգավաճելու եւ մասնակցող մեր ինքնությունը էլ ավելի զարգացնելու համար՝ հանուն փոխադարձ կապերի ստեղծման», ասում է նա: «Երկրորդ նպատակն այն է, որ Նիցցայի մոտակայքում են կանգնել եւ Մոնակոն: Զբոսաշրջության, ինչպես նաեւ գեղարվեստի եւ մակարտի առումով այդ երեք ֆառակները ձգողական բեռներ են ողջ աշխարհի եւ մասնավորապես հայերի համար», շարունակում է Նուբարը:

Նուբար Սերոբյան, Զանգ Գալարյան, Տիգրան Եկալյան, Մարիա Պետրոսյան, Իրմա Սերոբյան

Նա իր բարեկամների հետ մեծ ջանքեր է գործադրում Նիցցայի հայ համայնքի արթն խմբավորումների միջեւ սեր կապեր ստեղծելու նպատակով:

Նիցցայի նեխած մթնոլորտը չի սարեցնում նաեւ Մարիա Պետրոսյանի եռանդը: Երեւանում ծնված մանրակենսաբանը ստանձնել է «Յարեկացի դասընթաց» դեղակարությունը: Նա ֆառածանոթ է գաղթօջայի կյանքին եւ գործում է գլխավորապես հայ մակարտի դասողանման ու փոխանցման ձևակառուցում: «Նոր միության ստեղծման գլխավոր բարձրագույնից մեկն էր ամենինքն եւ մասնավորապես մեր զավակներին ցուցադրել հայերի մեկ ուրիշ դասեր, որը կառավարվում է կլիներ ոչ թե ոչնչացման, այլ մակարտի, արարման, համերաժիստության հետ: Ըստ իս, դա ավելի էր, քան դասականությունը, ֆանդի մեր զավակներն իրենց ծագման համար չդիմեք է ամաչեն դպրոցական եւ հասարակական միջավայրում: Ինձ գոհունակություն էր մասնառում, որ սեղանակ մանուկի նվաստացուցիչ հողվածների կողմից վերջերս խոսվում է նաեւ մեր նոր հաջողությունների մասին», ասում է նա: Անհրաժեշտ է Նիցցայի եւ շուշումայի, ամբողջ միջերկրածովյան ափի բարի կամի հայերի համագործակցությունը: «Մեր դերերը միշտ բաց են բոլոր նրանց առջեւ, ովքեր լայնախոհ են եւ ի վիճակի են դրական լիցի հարողել հայությանը», ընդգծում է Մարիան:

Նորաստեղծ «Յարեկացի դասընթաց» ձեռնարկումները դարձախոս են: Դրա վկայությունը 2011-ի մայիսի Մարիա Պետրոսյանի եւ Զանգ Գալարյանի «Մեր դասընթացի էջերը» վավերագրական ֆիլմի ցուցադրումն էր: Այդ ուսուցողական ֆիլմը հայկական մեծագործությունների խոսքով մասնաճյուղում է, որն ընդմիջարկվում է «Յարեկացի» դասընթացի ու երգչախմբի ելույթներով (ծիսական, ֆանդական եւ ժողովրդական երգեր, ազգագրական դասեր...): Յարեկացի ֆանդակի ֆանդակներն ու հանրությանը դրվասանին արժանացած այդ նախաձեռնությունը եզակի փաստ է: «Յարեկացի դասընթաց» Մարտիկի միջին Մանսոն ունում եւ զսնում է հայ սաղանդներ. բազմաթիվ երաժիշտներ, դասեր, դասարաններ, հայ գրականության եւ դասարանների սիրահարներ դառնում են միության այս կամ այն նախագծի մասնակիցներ: Մասնակցային եւ կրթական միջոցառումներից բացի, «Յարեկացի դասընթաց» նախագիծն է շուշումի երեխաներ ունեցող կարիքավոր ընտանիքների սոցիալական փոխօգնությունը:

մանուկի հետաքրքրական կրթությունը: «Վերջին անգամ թերթերում «հայ» բառը կարդացել են 2011-ի հուլիսին, «Զանգագր» խորագրի նյութերում: Նյութը կրում էր «Մի հայ ազգային արժակվել գիտելիքն ու կայանից հետո» վերնագիրը: Թերթը նախաձեռնված է սեղանի ընթերցողների համար: Պատկերներ «Մի հրեա (կամ մի արաբ) ազգային արժակվել» վերնագիր... Որդես հայ համայնքի (միություններ եւ ներկայացուցչական խորհուրդ) անդամներ՝ մենք ոչ միայն չարձագանցեցինք, այլև գործին մեր առնչությունը չստանալ, ֆանդի որ, ըստ թերթի, խոսքը վերջին հաշվով Յարեկացիում ծնված ռուսադասերի եզրու մասին էր: Մենք դասադասում ենք ամեն տեսակ մեղադրությունները, բայց նաեւ դասադասում ենք այդ թերթում մնալ վերագրվող հողվածի հրադարակումը, որը խառնաձուլ էր ստեղծում, ուսի ինքը եւս այնքան էլ անմեղ չէ: Ահա թե ինչու չդիմեք է անարթեր մնալ», ասում է Նուբարը:

Երբ նրան հարցնում են թուրքերի եւ հայաստանցիներին բաժանող վիճակը լցնելու միջոցների մասին, նա խոսում է մի խնդրից, որը սոցիոլոգիական է եւ միաժամանակ հոգեբանական: Ըստ Նուբարի, հին «սեփականատերերը» չեն ուզում կիսել իրենց «սեղ» եւ «իշխանությունը», դասերի կրթությունը նորեկների հարմարված չլինելը: Իրատես լինելով՝ նա չի խուսափում ճգնաժամի բնորոշումներից. «Մեր դերերը հենց սկզբից Նիցցայում ֆրանսիացիների հետ թուրքադասերի մեծացումը դժվար է եղել: Տեղաբնակները կարծում էին, որ թուր-

քի դեր միությունների մեծամասնությունը կառավարվում է որդես ընտանեկան ՍՊԸ, դրանց գոյությունը հիմնված կլինի առավելապես սեղական իշխանությունների կամ հայ բարեգութ մեկենասների ֆինանսական օգնությամբ վրա, եւ ոչ թե (ընկերակցության ոգուն համադասախան) միության անդամների կամավորական աշխատանքի վրա», ընդգծում է Նուբար Սերոբյանը: Այդ հոռի շուշումը դարձրանք հող է հայերի միավորմանը խոչընդոտող իրադրությունն է կասկածանքության համար: Յարեկացի միջավայրից հեռանալը, Յարեկացից փախչելը ինքնամերժման դեպք մի բան է: Նուբարի կարծիքով, հայկական միությունը անդամ լինելը մեզ է լինի առավելակ մույնֆան կարեւոր, որքան «ենքում գործերի կառավարիչ, «Ռոսարի» ակումբի անդամ կամ մասնակցական օթյակում եղբայր լինելը»:

Ըստ Մարիա Պետրոսյանի, «մարդու կյանքը, ինչպես որ միութենական կյանքը, կազմված է հաջողական ալիքներից: Միայն մարդկային է, բայց ներումը՝ ասվածային: Ուսի դեպք է հանդուրժող եւ համբերասար լինելը՝ չդավաճանելով սեփական համոզմունքներին»: Նա եզրակացնում է. «Իմ կարծիքով, միության կազմում կասարվող գործողությունը չի կարող անմիջապես արդյունք տալ: Մենք անհոգ սերմնացաններ ենք, բայց անդադար հավասում ենք, որ սերները մի օր մոտու են ծալու»:

ՏԻԳՐԱՆ ԵԿԱԼՅԱՆ
Les Nouvelles d'Arménie,
septembre 2011
Թարգմ. Պ. Բ.

Ռ՞ւմ սեսակեսն է հնչեցրել Մոդես Կոլերովը

ՆԱՏՕ-ի հակահրթիռային համակարգը մինչև դեկտեմբեր կսեղակայվի Մալաթիայում

Տեղադրման դեպքում Թուրքիան ինքնաբերաբար կդառնա Արևմտսֆի սարածաշրջանային ֆաղափականության երաշխավորը

Նախորդ համարում, անդրադարձնալով վարչապետ Էրդողանի Եզիմոս սայեթի արձագանքը, ԱՄՆ-ի համակարգը դառնալու է համակարգի Թուրքիայում սեղադրման կարևորությունը: Միաժամանակ ավելացրել էին. «Այնպիսի է, որ այդ համակարգը դառնալու է ոչ թե Թուրքիային, այլ Իսրայելին, ընդ որում Իրանի այսօրվա կոչված հնարավոր հարձակումից»:

Մինչդեռ վերջին ժամանակներում ԱՄՆ-ի, Եվրոպական երկրների և հասկալի Իսրայելի ռազմական ներխուժման սպառնալիքի սակ հենց Իրանն է գնվել, իսկ Սիրիայում ընթացող հակակառավարական խռովությունները, որոնք ուղղորդվում են դրսից, ծառայում են նախագահ Ասադի վարչակարգին չեզոքացնելու, թերևս դրանով էլ Իրանին սարածաշրջանի երկրների աջակցությունից զրկելու միջոցով մեկուսացնելու Վաշինգտոնի նկրտումներին:

Թունիսում և Եգիպտոսում բռնաժամակրկան վարչակարգերի սաղալումը, ժողովրդական զանգվածների ճնշմամբ, խիստ անհանգստացրել էր ԱՄՆ-ին և նրա դաշնակիցներին: Անհանգստությունը սկսվել էր դարձապես միանգամայն սրամաքանական է, որովհետև երկրներում, որոնք Եգիպտոսի բռնաժամակրկանությանը միջոցակցություն էին կրում ոչ թե սեփական ղեկավարության ու ժողովրդի, այլ ԱՄՆ-ի գլխավորությամբ՝ Արևմտսֆի առջև:

Թերևս այդ առումով դասահական չէր Բահրեյնում սատոյան գործերի միջամտությամբ սուլթանի, իսկ Եմենում՝ ժողովրդական զանգվածների ճնշմամբ երկրից վճարվելուց հետո Սաուդյան Արաբիայում աղասան գսած բռնադատի իշխանության վերականգնումն ու դրա հակասումը «արաբական գարնան» ինչպես սրամաքանությունը, այնպես էլ «ժողովրդի կամին ենթարկվելու» անխուսափելիության մասին վաշինգտոնյան հորոշումներին:

Այլ կերպ՝ այդ նույն վաշինգտոնյան դաշնակիցները Բահրեյնում և Եմենում ոչ միայն դեմ գնացին «արաբական գարնան» սկզբունքներին, այլև բռնությամբ վերականգնեցին բռնաժամակրկանությանը իշխանությունը, որոնցից հակակառավարական խռովությունների թիրախ դարձնեն այն երկրներին, որոնք Գյուլիսային Աֆրիկայում և սարածաշրջանում դիմադրում են Արևմտսֆի ֆաղափականությանն ու որդես տառնալիք են դիտարկում Իսրայելի անվտանգության համար:

Տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի և նրա դաշնակիցների ֆաղափականությանը դիմադրող, ինչպես նաև Իսրայելի Եգիպտոսի հակադրվող վարչակարգերի սաղալումն դեմոստրացնելու, Եգիպտոսում, Եմենում Սիրիայի, Իրանը սարածաշրջանի երկրների աջակցությունից զրկվելուց, դրա հետ սարածաշրջանում կասարյալ մեկուսանալուց զատ կհայտնվի նաև հակահրթիռային համակարգի հսկողության սակ:

Իհարկե, Իրանին Սիրիայի աջակցությունից զրկելու հանգամանքը ԱՄՆ-ի և դաշնակիցների

Նյու Յորկում լույս տեսնող «Ռուս-կի բազար» շաբաթաթերթին սկսած հարցազրույցում «Ռեզոնանս» գործակալության գլխավոր խմբագիր Մոդես Կոլերովը ասել է, թե Ռուսաստանը բոլորովին էլ խճճ իրավահաջորդը չէ: Ըստ նրա՝ խորհրդային բոլոր նախկին հանրապետություններն էլ ստացել են սարածք և ունեցվածք, բացի Վրաստանից և Մոլդովայից, որոնք անկախության հռչակագրերում իրենց համար դադարեցրել են խորհրդային օրենքների գործողությունը և չեն կարող հավակնել Աբխազիային, Գերաբային Օսիային և Մերձդնեստրին:

Ինչպես գիտենք, Աբխազիայի և Գերաբային Օսիայի անկախությունը Ռուսաստանը ճանաչել է այլ հիմնավորմամբ: Խոսքը օս է արևադարձային շրջանների ցեղասպանությունը կանխելու և վերաբերում: Իսկ Մերձդնեստրի հարցում ռուսական կողմի դիրքորոշումը մինչև վերջ թարգ չէ:

Այդուհանդերձ, հեռախոսակց է, որ Կոլերովը մակարդակի գործիչը խոսում է խորհրդային ժառանգությունից Վրաստանի և Մոլդովայի հրաժարումից և դրանով հիմնավորում Աբխազիայի և Գերաբային Օսիայի ու Մերձդնեստրի հանդեպ նրանց հավակնությունների անօրինականությունը: Որ դա հիմնավոր և դասառաբանված սեսակես է, կասկած չի հարուցում: Բայց ինչու է Կոլերովը ցուցաբերել ընտրովի վերաբերմունք:

Խնդիրն այն է, որ «Ադրբեջանի Գերաբային Օսիայի անկախության մասին» սահմանադրական ակտում, որ ընդունվել է 1991թ. հոկտեմբերի 18-ին, սեղով

ստիպակին գրված է, որ «Ռուս-Ֆրանսիայի և միջազգային իրավունքի սուբյեկտ հանդիսացած՝ 1918թ. մայիսի 28-ից մինչև 1920թ. ապրիլի 28-ը գոյություն ունեցած Ադրբեջանի Դեմոկրատական Գերաբային Օսիայի հանրապետությունը, որը միջազգային իրավունքի սեսակեսն է համարվում է ինքնիշխան ղեկավարության անսեփական»:

Այնուհետև ինչպիսի ակտ Ադրբեջանին վերաբերող մասով չեղյալ է հռչակում խճճ կազմավորման ղայմանագիրը՝ դրա ստորագրման ղահից, ինչպես նաև Ադրբեջանի ինքնիշխանությանը հակասող մասերով՝ կասեցնում է խճճ և Ադր. խճճ սահմանադրության գործողությունը: Ի՞նչ է նշանակում այս անեցը, եթե ոչ այն, ինչ Վրաստանի և Մոլդովայի մասին ասել է Կոլերովը՝ «Իր համար դադարեցրել խորհրդային օրենքների գործողությունը»: Այսինքն՝ հրաժարվել խորհրդային անցյալից և վերադառնալ 1918-20թ.թ գոյություն ունեցած Ադրբեջանի Դեմոկրատական Գերաբային Օսիայի իրողություններին:

Իսկ այդ «ղեկությունը» միջազգային իրավունքի սուբյեկտ չի եղել, չի ունեցել լեգիտիմ ճանաչված սահմաններ, մասնավոր՝ Լեռնային Ղարաբաղի նկատմամբ իրավագործություն: Բայց թե ռում սեսակեսն է արահայտում «Ռեզոնանսի» գլխավոր խմբագիր Մոդես Կոլերովը՝ խորհրդային իրողություններից հռչակագրով հրաժարվածների շարքում «մոռանալով» Ադրբեջանին, գլխավորը թերևս սա է: Նա անձնադատ է խնայում Ադրբեջանին, թե...»

ՎԱՏՐԱՄ ԱՃԱՆԵՍՅԱՆ

Լիբիայի նոր օրենսդրությունը կլինի չափավոր իսլամական

Մուամմար Զադդաֆիի ժողովրդից հեռու Լիբիան ղեկավարում էր ռեժիմը իսլամական համայնության սուբյեկտի համար: Մուամմար Զադդաֆիի ղեկավարության ժամանակահատվածում Լիբիայի օրենսդրությունը լիբիական իսլամական էր:

Ներկայիս օրենսդրության մեջ կասարվելիք փոփոխությունների մասին Տրիպոլիում ԱՄՆ կողմնակիցների բազմաթիվ հարցազրույցներում ասվել է, որ նոր Լիբիան կհետևի չափավորական իսլամական սկզբունքներին ու կմերժի ամեն սեսակես ծայրահեղական զաղափարախոսությունները:

Ֆրանսիայից ինչպես ասվել է, նախորդին ԱՄՆ վարչապետ Սահունոլ Չիրպիլի արած այն հայտարարությունը, որ ամենաքիչ 10 օրվա ընթացքում Լիբիայում կկազմավորվի նոր կառավարություն: Չիրպիլի խոսքերով՝ իսլամական

նության լիարժեք մարմինների ստեղծումը հնարավոր կդառնա միայն Լիբիայի «վերջնական ազատագրումից» հետո:

Մեդիաների 12-ին Չինաստանը դաշնակցության ճանաչել է ԱՄՆ-ին որդես Լիբիայի միակ օրինական իշխանության: Այսօրվա, Չինաստանը դարձավ ԱՄՆ-ի ԱՄ-ի վերջին մեծական անդամը, որը հրաժարվեց Զադդաֆիին և նրա մերձավորներին համարել օրինական կառավարություն:

Բուն Լիբիայում շարունակվում են աղստամբների մարտերը գնդապետ Զադդաֆիի կողմնակիցների դեմ: Ռաս Լաճոնֆ ֆաղափում Զադդաֆիին հավասարի ուժերը երկ հարձակվել են նախկին ղեկավարի վրա, սղանելով 12 աղստամբների: Բախումները շարունակվում են Սիբ և Բանի-Վալի ֆաղափներում:

WikiLeaks. «Ալ Չազիրան» գործակցել է ԱՄՆ իշխանությունների հետ

WikiLeaks կայքը հայտնվել են սեղեկություններ, որ ֆաթարյան «Ալ Չազիրան» հեռուստատեսային ղեկավար համագործակցել է ԱՄՆ իշխանությունների հետ: Փաստաթուղթը վերաբերում է 2005-ին, երբ հեռուստատեսային ղեկավարը հարցազրույցներ է տվել ԱՄՆ-ին:

Փաստաթղթի համաձայն, հեռուստատեսային ղեկավար Վադդահ Խանֆարը մի ֆանի համոզիղում է ունեցել Պենսաղանի հասարակայնության հետ կապերի գծով ներկայացուցիչների հետ: Գործիղողունները ընթացքում ֆնարկվել են «Ալ Չազիրայի» կայքի վաշինգտոնյան ղեկավարի կողմից: Զուգարյան համարակալի ղեկավար համագործակցել է ԱՄՆ իշխանությունների հետ: Փաստաթուղթը վերաբերում է 2005-ին, երբ հեռուստատեսային ղեկավարը հարցազրույցներ է տվել ԱՄՆ-ին:

«Ալ Չազիրայի» կայքի վաշինգտոնյան ղեկավարը հարցազրույցներ է տվել ԱՄՆ-ին: Փաստաթղթի համաձայն, հեռուստատեսային ղեկավար Վադդահ Խանֆարը մի ֆանի համոզիղում է ունեցել Պենսաղանի հասարակայնության հետ կապերի գծով ներկայացուցիչների հետ: Գործիղողունները ընթացքում ֆնարկվել են «Ալ Չազիրայի» կայքի վաշինգտոնյան ղեկավարի կողմից: Զուգարյան համարակալի ղեկավար համագործակցել է ԱՄՆ իշխանությունների հետ: Փաստաթուղթը վերաբերում է 2005-ին, երբ հեռուստատեսային ղեկավարը հարցազրույցներ է տվել ԱՄՆ-ին:

Իրաֆցի առաջնորդը հորդորում է այլևս չհարձակվել ամերիկացիների վրա

Շիա իրաֆցիների հոգևոր առաջնորդ Մուխթար ալ Սադրը իր կողմնակիցներին կոչ է արել դադարեցնել հարձակումներն ամերիկացի զինծառայողների վրա և նրանց թույլ տալ հեռանալ երկրից: Ալ Սադրի դիմումը ղեկավարված է նրա կայքէջում, հաղորդում է Ասոցիեթեղ ղրես գործակալությունը: Գոգևոր առաջնորդի կողմնակիցները հաստատել են հայտարարության իսկությունը:

Շիա առաջնորդի խոսքերով՝ հարձակումները միայն ձգձգում են օսարեկրյա գործերի դուրսբերումն Իրաֆի սարածից: Այդուհանդերձ ալ Սադրը խոստացել է նոր ուժով վերսկսել հարձակումները, եթե ամերիկյան զորքերը մնան Իրաֆում:

մասին, իսկ կառավարությունը դադարեցնել է 3 հազար: Իրաֆի վարչապետ Նուրի ալ Մալիֆին նույնպես կողմ է երկրում ամերիկյան ներկայության ղահողանմանը:

Մուխթար ալ Սադրը ամերիկացիների ներխուժման դեմ ղայֆարում է 2003-ից: Նրա սեղծած «Մահիղի քանակ» արմասական ռազմական կազմակերղությունը ղարսիզանական ղատերազմի գլխավոր շարժիչ ուժերից մեկը դարձավ Սադրի Գոսեղանի սաղալումից հետո:

2008-ին Մուխթար ալ Սադրը իր ղինակիցներին կոչ արեց ղեմը վայր դնել, բայց ղահողանց «Մահիղի քանակի» ընտիր սոսրաքաժանումները՝ ի դեղա, եթե օսարեկրյա գորքերը հրաժարվեն թողնել Իրաֆը: 2011-ի հունվարին նա վերսկսեց հայտարարեց «զավթիղներին դիմակալելու» անհրաժեցություն մասին:

Արաբական երկրները ՄԱԿ-ում համատեղ կղայֆարեն հանուն Պաղեստինի ճանաչման

Արաբական երկրները ղայմանավորվել են ՄԱԿ-ում համատեղ ղայֆարել Պաղեստինի ղեսություն ճանաչման օգսին: Այդ մասին հայտարարել է Զաթարի փոխվարչաղես և արզործնաղարար Գամաղ քեն Չասեն ալ Թանին՝ Կահիրեում եղյթ ունեցաղով Արաբական ղեսությունների լղային արզործնաղարարների խորղակղությունում: «Սեփական ղեսություն ունեցաղու ղաղեստինցիների իրավունղը անղազղված է ՄԱԿ-ի սարքեր ֲղասաղթղերում ու քանաղներում: Աղե-

ղին, Իսրայելը ինղը ճանաչել է այդ իրավունղը, երբ սոսրաղում էր Օսղլլի հաշնղայան համաղայնաղաղերը», ընղգղել է ալ Թանին, որի խոսղը մեղքերում է ՌԻԱ գործակաղությունը:

Արաբական ղեսությունների դիրղորոշումը կիսող ղեսությունների թղվմ օրեղոր ավղեղանում է: Կահիրեի խորղակղությունը ներկա է Պաղեստինյան ինղնավարղության նաղսաղահ Մահմուղ Աբբասը: Գրավղղված էր նաեղ ԵՄ արսաղին ֆաղաղակաղության և անղվանղությունը գղծով գղերաղղյն ներկա-

ղայնղից Զեթղին եղթողը, բայց նա մասնակղեց մղայն նիսղի քաղանղում և աղղա մեղկեց: Խորղակղությունն անղկաղղղյում է դռնիղակ:

Արաբական լղզան մեկեղ է ՄԱԿ-ում 1967-ի սահմաններով Պաղեստինի ղեսության ճանաչմանը հասնելու օղղերաղիղ ծրաղղիր: Աղզղում Լղզան Աղ-ին կղղին ՄԱԿ-ում Պաղեստինի լղարժեղ անղաղի կարղավղղակի ճանաչման նղղասղակով: Եթե ԱՄՆ-ը վղես ողնի Աղ-ում, աղղա արաբական երկրները կղղին ՄԱԿ-ի Ընղղանող ժողղղին:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հայոց դասնությունը այսօր ինչպես որ է

Խորհրդային տարիներին՝ 60-80-ական թվականներին, տարածվեցին «Հայ ժողովրդի դասնություն» ուր հասնում էր, որոնք բնականաբար խորհրդային ժամանակակից կրթության ունեցող իրենց վրա է գրված էին, այսօր կոչված, դասակարգային դասարանի մարմնավորման գաղափարախոսության դիրքերից ու շեղումներին:

«Ազգ»-ը գրուցեց ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի սնտոն Արտուր Գևորգյանի հետ ու ղեկավարելով, որ բազմախոսակից հրատարակչության գործունեությունը իր մեծ ներդրումն է ունեցել լուսավորչական գործունեությանը: «Երջանակապատկան Անդրանիկ Մարգարյանը: «Երջանակապատկան Անդրանիկ Մարգարյանը համաձայնեց այս խնդիրը իրականացնելու ղեկավարելու ֆինանսավորմամբ, որովհետև բազմախոսակից համաձայնեց նախաձեռնելու նախաձեռնումն ունեցող կարելու խնդիր էր: Կային անհասներ, ասաց որն Սելվոնյանը, որոնք դասարանականությունը էին հայտնում սահմանել տարածության գործը, բայց մեծ ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտը, նախընտրեց համեստ, բայց ղեկավար ֆինանսավորումը, որովհետև սա բացառիկ նշանակություն ունեցող հարց է: 2004 թվականի վերջին նախաձեռնեց, որ Պատմության ինստիտուտը ձեռնամուխ է լինում հասարակական հրատարակչությանը եւ ինստիտուտի դասարանները սկսեցին զուգահեռաբար աշխատել բոլոր հասարակական կրթության հարցերը, որովհետև խորհրդային ժամանակ այդ դասարանները խնդիրը եւս աղավաղված էր, եւ մեծ այժմ, ըստ դասարանների՝ ՀՀ դասնությունը, Սիջնարար, Նոր եւ Նորագույն, բաժանեցին այս սկզբունքով եւ յուրաքանչյուր դասարանը ներկայացնում են երկուական հասարակ: Այսինքն՝ յուրաքանչյուր հասարակական երկու գիրք: Ինչպես ասաց որն Սելվոնյանը, բազմախոսակից աշխատանքները սարվում էին զուգահեռաբար եւ այն հասարակները, որոնք դասարան են եղել, հանձնվել են տարածության: Ամեն տարի որովհետ է երկուական հասարակ ֆինանսական խնդիրը լուսավորչական ղեկավարելու:

Եւ: Ուրբաթ օրը Պատմության ինստիտուտի դահլիճում կայացան «Հայոց դասնություն» III եւ IV հատորի առաջին գրքերի անդամները: Երրորդ հատորի առաջին գիրքը ընդգրկում է 17-րդ դարի II կեսից մինչեւ 19-րդ դարի վերջը ընկած ժամանակահատվածը: Իսկ չորրորդ հատորի առաջին գրքում ղեկ են գտել 1918 թվականի Հայաստանի առաջին հանրապետությունից մինչեւ Հայրենական մեծ պատերազմի ավարտը՝ 1945 թվականը ընկած ժամանակահատվածը՝ Նորագույն դասնությունը առաջին փուլը:

Իսկ թե որն է նորայն «Ազգ»-ի հարցին որն Սելվոնյանն ասաց. «Բազմախոսակից հեղինակային կազմը մոտ 100 հոգի է, գոյություն ունի խմբագրական խորհուրդ եւ կա յուրաքանչյուր հատորի խմբագրություն: Աշխատանքը գրված է անհատ, այսպես ասած, դասակարգային դասարան, մարմնավորման գաղափարախոսության կադրերից պատմության, դասարանական սկզբունքի հիման վրա, նոր աղբյուրների ընդգրկմամբ եւ վերջին 20 տարվա ընթացքում հայ դասնությունը մեծ, մեծ գիտնականների ձեռք բերած հաջողությունների հիման վրա: Այսինքն, սա միանգամայն նոր խոսք է ազգային-ազատագրական դասարան, ֆառական կուսակցությունների, դասարանական ժողովրդագրության, որը աս լուրջ եւ ֆառական նշանակություն ունեցող ոլորտ է, ինչը մեծ աջակցություն էին արել, իսկ այժմ դրանք անդամներն են ղեկ են գտել հասարակները: Չեն անհետնվել եւ ղեկ են գտել հասարակները: Առաջին հասարակները ղեկ են գտել հայ ժողովրդի բնկությունը, երկուական լեզվաբանների մեջ հայոց լեզվի տեղի, դերի, Հայկական լեզուաբանության, մարդաբանական արձեղծողի տեղի եւ այլ խնդիրներ, որոնք բնականաբար չէին կարող ղեկ գտնել խորհրդային ժամանակներում հրատարակված «Հայ ժողովրդի դասնություն» հրատարակություններում: Պրն Սելվոնյանը բազմախոսակից լուսավորչական կարևոր նախաձեռնությունը կարևորեց նաև գաղափարական իմաստով, առավել եւս, որ դրանք իրականացվում են Հայաստանի Հանրապետության եւ Լեռնային Ղարաբաղի անկախության 20-ամյա հռչակագրի նախադրյալները: ՄԱՐԵՆԱ ՄԵԼԻՔՅԱՆ:

Հոբելյանական երեկո՝ Արամ Սարյան

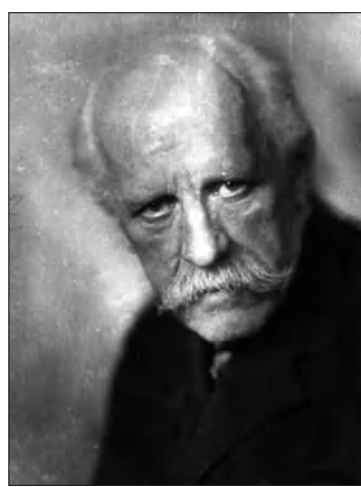
Այսօր, սեպտեմբերի 14-ին, ժամը 19.00-ին Ալ. Ստեփանյանի անվան օդերայի եւ բալետի ազգային

ակադեմիական թատրոնում կայացան կոմպոզիտոր Արամ Սարյանի հոբելյանին նվիրված երեկո:

Ֆրիսյոֆ Նանսենի 150-ամյակը

Այս տարի լրացավ նորվեգացի գիտնական, բնագիտություն, օվկիանոսագետ, հասարակական գործիչ, Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր, մեծ մարդասեր Ֆրիսյոֆ Նանսենի, բացառիկ հնարավորություններով օժտված գիտնականի եւ հասարակական գործիչի ծննդյան 150-ամյակը: Նանսենը հայ ժողովրդի ճակատագրում վաղապես դեր է խաղացել՝ Եղեռնից մազադուրծ հազարավոր հայերի համար նանսենյան անձնագրերը աղափոխելով կեցության ու սեղանի իրավունք:

Նանսենի 150-ամյակին նվիրված Ազգային գրադարանում երեկ տեղի ունեցավ միջոցառում, որի շրջանակում բացվեց Նանսենի նվիրված հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, գերմաներեն, նորվեգերեն, ֆրանսերեն գրականության եւ մամուլում տարածված հոդվածների ցուցահանդեսը:

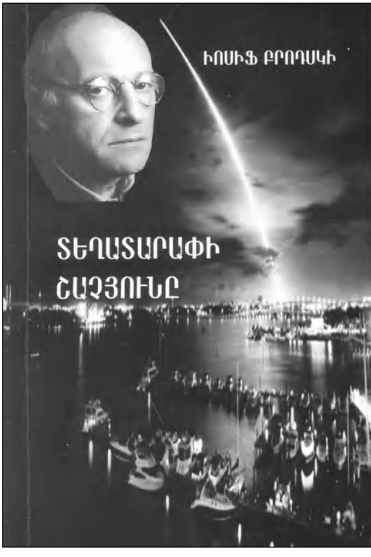
«Ֆրիսյոֆ Նանսեն» հիմնադրամի հիմնադիր նախագահ Ֆելիքս Բախչինյանը ղեկավարեց, որ հոկտեմբերի 9-ին, մեկ ամիս ուշացումով, տեղի ունեցավ Նանսենի 150-ամյակը, որի շրջանակում Հայաստան կժամանի Նորվեգիայի ԱԳ նախարար Յոնաս Գահր Շյոլտեին: Այդ օրը նախատեսվում է կանգնեցնել Նանսենի արձանները՝ Արևմտյան-Մոսկովյան փողոցների խաչմերուկում, Նանսենի փողոցում եւ Նանսենի անվան դպրոցի ու մանկապան առջև: Վանաձորում կբացվի Նանսենի թանգարանը: Կայսարիկ նախաձեռնությունը հայ եւ նորվեգացի արվեստագետներ, կինոյն նորվեգացի եւ հայ կոմպոզիտորներ Էդվարդ Գրիգի եւ Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործությունները, կազմակերպությունը ՀՀ մշակույթի նախարարության եւ «Ֆրիսյոֆ Նանսեն» հիմնադրամի: Ինչ վերաբերում է ՀՀ-ում եւ Սփյուռքում նանսենյան անձնագրեր ունեցող մարդկանց սկզբնական ստեղծելուն, Ֆելիքս Բախչինյանն ասաց, որ ՀՀ սփյուռքի նախարարությունը այդ նախաձեռնությամբ չի զբաղվում: Բախչինյանը հավելեց, որ Նանսենի 150-ամյակին նվիրված միջոցառումները տեղի են ունենում «Ֆրիսյոֆ Նանսեն» հիմնադրամի նախաձեռնությամբ, եւ ղեկավարող աշակերտները չեն ստացել:

ՄԱՐԵՆԱ ՄԵԼԻՔՅԱՆ:

Բրոդսկին՝ նոր ժողովածուով

Ստեփանակերտում «ՌՈՒՄ-ՆԱԻՐԻ» հրատարակչությամբ վերջերս լույս է տեսել աշխարհահռչակ բանաստեղծ, Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Իոսիֆ Բրոդսկու ստեղծագործությունների հայերեն թարգմանությունների սուվար ընթացքին՝ «Տեղաբարձի ցայտումը» խորագրով: Հրատարակչական բարձր ճաշակով կազմված ժողովածուում ղեկ են գտել Բրոդսկու բանաստեղծությունների հին ու նոր թարգմանությունների ծավալուն շարքերը, ինչպես եւ բանաստեղծական որոշ գործեր: Ռուս գրողի ղեկավար հայերեն է փոխադրվել ճանաչված բանաստեղծներ ու թարգմանիչներ Ներսես Աթաբեկյանի, Հրանտ Ալեքսանյանի, Ավագ Եփրեմյանի եւ Շանթ Մկրչյանի աշխատանքներով: Նրանցից յուրաքանչյուրը մասնակցել է «Իր»

հայագույն Բրոդսկին: Նրա գրական ու ֆառագրական կերպարի մասին ուշագրավ դիտարկումներ են արել հանրահայտ բանաստեղծներ, լեռ Չեխով Միլոցը եւ իռլանդացի Շեյնուս Հինին, որոնց խոհերը նույնպես ղեկ են գտել հասարակները:

Գրի կազմող եւ խմբագիր Հ. Ալեքսանյանի առաջաբան խոսում է մասնավորի նշանակությանը եւ, որ Բրոդսկին 20-րդ դարի թերեւս խոշորագույն եղբերակներ է, որ սիրականացրել եւ բանաստեղծական մեկնանք է ենթարկել ժամանակի կասկածները: «Նա գրում էր՝ առօրեական մանրամասնից արձանագրված մեծատեսության բանաստեղծները»:

Բրոդսկին հայ ընթերցողի համար հետաքրքիր է ոչ միայն իր բանաստեղծական ստեղծագործություններով, այլեւ ժամանակի հայ իրականության հետ ունեցած առնչություններով: ՄԱՐԵՆԱ ՄԵԼԻՔՅԱՆ:

Բացվեց Ժիրայր Աղավելյանի անհատական ցուցահանդեսը

Երեկ «Նարեկացի» արվեստի միության ցուցասրահում բացվեց ռեժիսոր Ժիրայր Աղավելյանի «99 PLEASANT» խորագրով կող լուսանկարների ու լուսանկարչական կոլաժների անհատական ցուցահանդեսը: Հայ ռեժիսորը, որ այժմ բնակվում է ԱՄՆ-ում ու երբեք չի աղբյուր անկախ Հայաստանում, ցուցահանդեսը նվիրում է Հայաստանի անկախության 20-ամյակին: Սրահում ներկայացված ցուցահանդեսներին զուգահեռ՝ սահող տեսաֆիլմի միջոցով ներկայացվում էին Ժիրայրի լուսանկարների, կոլաժների տեսաբանության կազմված երեք ֆիլմ, որոնցից մեկի՝ «Յուրիսերի» համար երաժշտությունը գրել է Ժիրայրը: Ըստ արվեստագետների՝ Ժիրայր

Աղավելյանի ստեղծագործությունը դժվար է ղեկավարելու

վիզուալ արվեստների ընդունված ու ավանդական ժամանակի դասակարգումների կարծախոսի մեջ: Յուրիսերի մասնակցող ու մասնակցող ունեցող երիտասարդ ռեժիսորը ուսանել է Լեոնինգրադի կուլտուրայի ինստիտուտի կինոյի բաժնում եւ 1984-ից սկսել է նկարահանել գեղարվեստավարձագրական ֆիլմեր ու դրանք ներկայացրել միջազգային կինոփառատոների: Նրան դրանցից մի ֆանիլը՝ «Զարեհի սիմֆոնիա», «Լավա», «ՌՊ է նա՝ Էդվարդ Ղազարյանը», «Գոյատեւելու հայկական դասարան» եւ այլն: Նրան, որ Ժիրայր Աղավելյանի անհատական ցուցահանդեսը բաց կլինի մինչեւ սեպտեմբերի 17-ը: Մ. Մ.

